

BANY-B-080

INFORMACIÓ IDENTIFICATIVA I DESCRIPTIVA

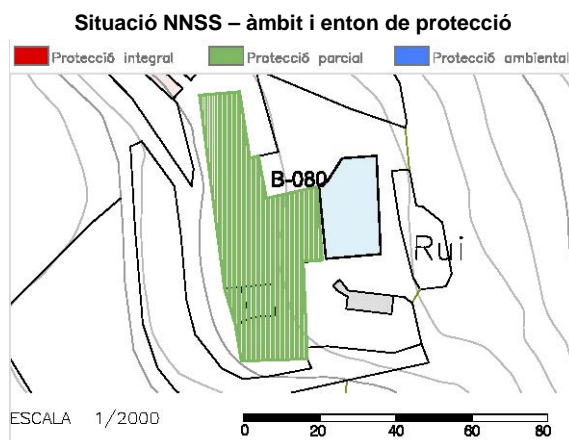
IDENTIFICACIÓ DE L'ELEMENT

Denominació	Planícia
Codi	BANY-B-080
Tipologia	Casal de possessió
	Tafona
Ús actual	-
Autoria	-
Estil o corrent	Tipologia tradicional
Grau de protecció	-

IDENTIFICACIÓ ESPAIAL

Municipi	Banyalbufar
Situació	Sector sud-oest del terme (pol.1 parcel.157) Plànol 3B
Coordenades UTM	X: 457644 Y: 4391344
Altitud	428 m.
Entorn	Rural

Referència cadastral	07007A001001570000SY 000800200DD59B0001DU
----------------------	--

DESCRIPCIÓ DE L'ELEMENT

Descripció constructiva / estructures

Les edificacions són complexes i presenten una façana principal orientada al nord-oest, amb un alçat de dues plantes per tot el seu perímetre, excepte sobre el portal, on només hi ha una planta, coronada per una balustrada. El portal forà és d'arc rebaixat, flaquejat per dues finestres; dona accés a un vestíbul amb quatre graons amples que condueixen a una clastra petita i harmoniosa. Aquesta clastra separa la casa dels senyors, a la dreta més moderna, i la des amos, a l'esquerra. L'angle del fons esquerra és ocupat per un bell coll de cisterna. De la casa dels amos, ampla i ben conduïda, destaquem una preciosa cuina amb campana i pinte. Des de la carrera exterior observem la part de la casa dels senyors amb quatre finestres i cobertura a dos aiguavessos, i la dels amos, amb dos finestrons i una finestra al primer pis i cobertura d'un aiguavés. A l'esquerra de la casa dels amos s'entenen dos volums laterals adossats, destinats a usos agrícoles i a cotxeria; tenen ampla façana de dues plantes, el primer amb quatre portals de llinda i un total de nou finestres, i el segon amb dues portasses i set finestres.

Especial deteniment mereix la immensa tafona, mostra de l'activitat més important d'aquesta gran possessió olivarera. És una tafona moderna, amb mecanització de les seves peces: les olives pujaven des del graner cap a la tremuja per un tub, amb aplicació d'energia elèctrica; el trull té dos rutlons i tremuja, arbre i engranatges de ferro; la premsa és hidràulica. La cobertura, molt alta, presenta dos aiguavessos. A la paret esquerra descobrim la data de 1724. A l'època de l'Arxiduc Lluís Salvador, cap a 1880, la tafona comptava amb dues premses de biga. La botiga de l'oli, adjunta a la tafona, té les piques de triar i el safareig per emmagatzemar el líquid.

Vora l'edifici central de les cases trobam altres dependències d'ús agrícola.

Cronologia	Medieval
Críteris datació	Referències documentals. Estructures
Classificació general	Habitatge
	Element etnològic
Accessibilitat	Rodada
Funcionalitat	Hàbitat
Materials i tècniques de construcció	Pedra, teules, fusta, ferro teules. En verd
Categoría	b) Patrimoni rural

NOTES HISTÒRIQUES

III L'any 1396 l'alqueria Planícia era propietat del ciutadà Pericó Carreres. El 1450, pertanyia als germans Jaume i Gregori Joan. L'any 1584 n'era propietari Gaspar Joan, ciutadà de Mallorca. Per vincles matrimonials la possessió passà a la família Sunyer.

II El 1611 pertanyia al senyor Francesc Sunyer Colomines (1556-1636), cavaller i ministre inquisitorial, i el 1632 era propietat de Joan Sunyer Joan (s. XVI-1649), cavaller de l'ordre de Calatrava i ministre inquisitorial. La seva única filla, Catalina Sunyer Caulelles, va contreure matrimoni amb l'advocat fiscal de la Reial Audiència Josep de Pueyo Muñoz (1628), de manera que la casa de Campofranco, a la seva mort, heretà tots els drets dels Sunyer i Joan de Planícia.

III L'any 1652 el procurador reial atorgava llicència a Francesc de Pueyo per imposar bans al bestiar que feia tala i poder tenir corral. L'any 1689 pertanyia al noble Francesc de Pueyo Sunyer i Joan, de l'ordre de Calatrava. El 1710 era del senyor Antoni de Pueyo. Les pastures de la possessió de Planícia s'arrendaven conjuntament amb la possessió de Son Sunyer de Palma.

IIA la primera meitat del segle XVIII la possessió era propietat de Nicolau de Pueyo, cavaller de l'ordre de Calatrava i marquès de Campofranco, la qual era gestionada pel seu oncle i procurador Josep de Pueyo, tresorer i canonge de la Seu de Mallorca. L'explotació de la possessió es realitzava mitjançant lloguers. L'any 1732, els marquès llogà a Miquel Canyelles, pagès d'Establiments, per temps de 4 anys, els conrons, les pastures i les pertinències de Planícia, incloses les pastures de la font de la (pag 115)Menta. El llogater tenia com a obligació collir l'oliva i conrar la vinya que havia de cavar en febrer a març. Així mateix havia de conrar els arbres que es trobaven a la

possessió. A més havia de mantenir de pa i companatge a tots els tafoners, majoral de dones i traginers de sacs. El marquès aportava una barcella de blat per a cada home que desenvolupava aquestes feines. El mateix es feia amb l'alimentació dels etsecalladors i empaltadors durant el temps que treballaven a la possessió; en aquest cas, però, el arquès no aportava res.

II La possessió tenia cases, tafona, molí de sang, un alambí per elaborar aigürent i celler. Tenia hort i era dedicada a olivars, garroveras, figuerals, vinyes i conreu de cereals. La vinya estava sembrada per diferents llocs de la possessió: vinya Gran, la font del Garbell i l'Hortet, la qual produïa fins a 20 somades de raïms.

III L'any 1732 el celler de les cases estava provist de 7 bótes congrenyades, 3 bótes grans de menta i una petita, 9 carretells, 2cups de fust per fer el vi i la premsa amb els seus arreus. En tota la possessió hi havia inventariats 45 ovelles, tretze porcs, dotze mules i deu ases. Tenia un gran alzinar, amb producció de carbó. Feia una renda anual de 950 lliures, cinc odres d'oli, vuit portadores d'olives, un quintar de formatge, 80 lliures de millores, vuit porcs, quatre moltons, sis anyells, una somada de vi blanc, una somada de vi de pàmpol, una somada de vi negre, mitja de moscatell, mitja de malvasia i un paner de fruita cada dia. Durant aquest temps a la possessió hi havia els guarets següents: el sementer de Camp Gran, la Tanca, la Tanqueta de davant les cases, la rota de la Figuera i les marjades de damunt la font de Garbell.

II Els pagesos mesclaven amb la terra, abans de sembrar, fems d'origen animal per facilitar el desplegament i creixença de les plates. A Planícia hi havia dos llocs on es depositaven i guardaven aquest adobs d'origen animal: la Tanca i la font del Garbell. L'any 1732 s'hi trobaren 800 i 30 somades de fems, respectivament.

III L'explotació de l'olivar era una activitat econòmica de primer ordre. L'any 1734 Josep de Pueyo, procurador del senyor de Planícia Nicolau de Pueyo, aleshores a Saragossa, va reconèixer deure a Gabriel Aguiló, negociant de Ciutat, 540 peces de vuit reals de plata que els havia prestat. D'aqueixa manera, es varen comprometre davant

el notari a retornar l'esmentat diner, obligant la collita d'oli de Planícia d'aquell any i, si no era suficient, amb diners efectius a un interès del 8%. A més d'olivar també hi havia una quantitat petita d'hortalissa regada per les petites fonts que brollen a la possessió. L'any 1803 i havia sembrades 22 parades de faves i 38 parades de cols.

II Pe que fa a les cases sembla que sempre foren modestes, tant pel que fa al nombre de les estances com a la categoria dels mobles. L'any 1636 les cases es distribuïen en les estances següents: tafona, cuina, sala i botiga de l'oli.

III Josep Pueyo i Pueyo (1733-1785), tercer marquès de Campofranco, fou un dels propietaris de Planícia més il·lustrats. Segons Bover: "Muchas de sus obras las escribió en su amena granja de Planícia, solar antiquísimo de los Juanes, conocido en tiempo de los moros con el nombre de Almaluig según escribe Marsilio, donde moraba buena parte del año". Deixà inèdita una obre literària titulada: "Descripción en verso de la deliciosa granja de Planícia" (Bover, J.M – Medel, R., 1847-1849: 768-769).

II El 1818 la possessió fou valorada en 66.099 lliures, comptava amb les cases de Planícia, amb 9 quarterades de vinya, 140 d'olivar, 112 de bosc i 120 de garriga. El 1863 (Pag. 117) encara pertanyia al marquès de Campofranco i tenia 681 quarterades. Ja dins el segle XX, era d'Antoni Rotten i Sureda. Des de 1938 i fins a l'actualitat, és propietat de la família Balle.

BIBLIOGRAFIA

Vibot 1999 a Albertí & al. 2000
 Albertí & Albertí 1998
 Albertí & Valero 2000
 Rosselló & Albertí 1995
 GEM

ESTAT DE CONSERVACIÓ

Estat de conservació	III. Quan es conserven íntegres tots els elements estructurals del monument.
Causes del deteriorament	-
Defectes de conservació	No s'aprecien
Perills eventuais	Alteració de la fesomia original. Altres
Treballs realitzats	Neteja Restauracions Inventariat

INFORMACIÓ NORMATIVA

PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

Grau de protecció:	B
Propietat	Gran Balear
Classificació del sòl:	No Urbanitzable
Usos permesos:	Segons Pla d'Ordenació de Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana. Capítol IV: zones d'ús compatible. Agrícola-ramader i habitatge annex a l'explotació. Segons secció 11- Sòl No urbanitzable art. 130 de les NNSS. Es permet habitatge rural, edificació explotació ramadera i cases d'eines segons els art. 131, art.132 i art.133 respectivament de la mateixa secció de les NNSS
Just. valor patrimonial / protecció	Valor Patrimonial, Valor Històric i Valor Vernacular
Elements destacats a preservar:	Tot el conjunt. Volumetria original i envoltent. Estructura i acabats. Façana. Revestiments. Arcs i portals. Clastra. Coll de cisterna. Volums adossats agrícoles i de cotxeria. Tafona i sistema de mecanització de les seves peces. Trull i premses. Elements característics de la seva tipologia constructiva. Béns mobles.
Intervencions permeses	Conservació. Consolidació. Restauració. Rehabilitació. Reutilització.
Intervencions no permeses	Enderroc total, Transformacions tipologia constructiva, actuacions que desvirtuïn el caràcter patrimonial del bé.

BANY-B-080**DENOMINACIÓ: PLANÍCIA****Intervencions preferents**

Consolidació estructural de les parts en mal estat. Restauració revestiments interior sud-est torre, rectoria i celler i parts sense ús. Restauració elements ornamentals no restaurats.

Afectació Llei de Costes

-

Altres/Observacions:**ZONA DE PROTECCIÓ DE L'ELEMENT****Àmbit d'influència:**

-

Definició de les intervencions

Finques colindants

preferents s/ l'entorn de l'element:**IMATGES**

